

Kortversioner av publikationer inom CKB

Sånglärkeunge som var 4-5 dagar gammal vid provtagningen för blodanalys och ringmärkning.

Foto: Magnus Persson

Källa:

Levels of pesticide residues in the blood of ortolan buntings (*Emberiza hortulana*), skylarks (*Alauda arvensis*) and yellowhammers (*Emberiza citrinella*) from Sweden.

[Ecotoxicology and Environmental Safety. 2025; 308: 119502](#)

Sönke Eggers, Ove Jonsson, Matthew Low och Jan Sondell

Kontakt:

Sönke Eggers (fågelekologi)

sonke.eggers@slu.se

Ove Jonsson (kemiska analyser)

ove.jonsson@slu.se

Text: Ove Jonsson

ove.jonsson@slu.se

Redaktör: Monica Kling

monica.kling@telia.com

Växtskyddsmedel hittade i svenska fåglar

Fåglar som söker föda eller häckar i jordbrukslandskapet riskerar att få i sig växtskyddsmedel. Detta har föreslagits som en orsak till beståndsminskningen hos flera fältlevande fågelarter. Exponeringen kan ske direkt vid besprutningen, via kontakt med behandlade växter eller förorenad jord, men också indirekt genom födan.

Små blodvolymen en förutsättning

För att undersöka svenska fåglars exponering för växtskyddsmedel genomfördes en fältstudie 2014 till 2016 av forskare vid SLU, i samarbete med Kvismare fågelstation i Örebro. Mikroprover av blod samlades in från ungar av sånglärka och gulsparr, samt från vuxna ortolansparvar. Då fågelungarna är mycket små måste blodvolymen minimeras. I studien togs 8 µl blod ut per fågel och proverna analyserades för drygt 100 olika växtskyddsmedel med hjälp av miniatyriserade uppreningsmetoder.

Svampmedel och ogräsmedel vanligast

Hälften av proverna innehöll minst ett växtskyddsmedel. Vanligast var svampmedlen pyraklostrobin och fenpropimorf samt ogräsmedlet tribenuronmetyl. Som mest detekterades sju ämnen i ett och samma prov. Halterna som uppmättes i studien var generellt sett låga; 0,02-50 ng/ml, med i medeltal 3,4 ng/ml.

Förbjudet ämne i ortolansparvar

Insektmedlet klorpyrifos hittades i låga halter i sju av tio testade ortolansparvar. Ämnet har aldrig varit tillåtet som växtskyddsmedel i Sverige och är numera förbjudet i hela EU. En trolig förklaring till fynden är att fåglarna har exponerats under flytten genom icke-EU-länder och i övervintringsområden i Afrika, där ämnet fortfarande används.

Miljöövervakning önskvärt

Studien är den enda i sitt slag i Sverige. Mer kunskap om fåglars exponering för växtskyddsmedel, på fler platser och över tid, skulle därför vara värdefullt. För att praktiskt och kostnadseffektivt kunna genomföra miljöövervakning föreslår författarna att holkhäckande arter används, t.ex. stare, som lever och födosöker i jordbrukslandskapet.